

Modernizarea Normelor tehnice de lucru în Arhivele Statului, în atenția participanților la lucrările sesiunii de vară a întâlnirilor profesionale

DAN ANTON

Adaptându-și activitatea la cerințele noii etape pe care o străbate societatea noastră, Arhivele Statului au inițiat un complex program de modernizare vizând ridicarea calității muncii la standardele internaționale în domeniu. Pe această linie, de un interes deosebit s-a bucurat alinierea legislației specifice românești la cerințele unei activități moderne, în concordanță atât cu necesitățile socio-economice, cât și cu nevoia atingerii nivelului practicat de statele dezvoltate ale Europei cu tradiție în activitatea arhivistică.

Primii pași în această activitate au fost făcuți prin modificarea principalului act legislativ ce vizează administrarea Fondului Arhivistic Național, întocmindu-se noua Lege a Arhivelor Naționale, ca o etapă fundamentală, fără de care nu se vor putea lua toate celelalte măsuri de modernizare a Arhivelor Statului.

După întocmirea și înaintarea spre aprobare a Legii Arhivelor Naționale, D.G.A.S. a inițiat și declanșat acțiunea de actualizare și perfecționare a Normelor tehnice, ca o nouă etapă, logică, în procesul complex de modernizare a activităților desfășurate de instituția noastră.

Normele tehnice de lucru în Arhivele Statului - „cartea de căpătâi” a activității noastre - nu se modifică de dragul schimbării, urmându-se o „modă” sau un curent conjunctural, ci pentru că perfecționarea lor se impune de mai mult timp. Această cerință a fost imperios pusă nu numai de nevoia adaptării unor activități la condițiile actuale din țara noastră, ci, în principal, de situațiile concrete apărute de-a lungul anilor, pe parcursul desfășurării operațiunilor arhivistice.

Actualizarea metodologiilor de lucru în vigoare, cuprinse în Normele tehnice, reprezentând o problemă ce privește întregul aparat al Arhivelor Statului, a stat în atenția Direcției Generale, care a inițiat consultarea, dezbaterile și analiza acestora de către toate cadrele cu studii superioare din sistem.

Drept urmare, în perioada iunie-iulie 1994 s-au desfășurat lucrările întâlnirilor profesionale ale referenților de specialitate, atât din aparatul central, cât și de la filiale județene, care au avut ca subiect de analiză Normele tehnice de lucru în Arhivele Statului, în scopul punerii acestora în concordanță cu noile cerințe impuse de diversitatea obiectivelor arhivistice desfășurate zilnic.

Pentru creșterea eficienței analizei și a dezbaterilor, cercurile au fost organizate pe grupe de filiale, ținându-se cont de specificul materialului documentar propriu aflat în prelucrare, lucru pe deplin confirmat de dezbaterile aprinse ce au avut loc, marcând interesul special pe care subiectul în discuție l-a suscitât în rândul lucrătorilor.

În urma dezbaterilor ce au avut loc, s-au formulat mai multe opinii vizând atât principiile generale ce trebuie reflectate într-o astfel de normă, cât, mai ales, propuneri concrete privind activitățile și operațiunile arhivistice cele mai uzitate, cu predilecție cele referitoare la ordonarea, inventarierea și selecționarea documentelor, la întocmirea și ținerea la zi a evidenței acestora sau la modul de asigurare a asistenței de specialitate la creatorii de arhivă.

Participanții la cercurile profesionale au apreciat că Normele tehnice în vigoare trebuie actualizate în conformitate cu etapa pe care o parcurgem în prezent și, mai ales, cu necesitățile legate de procesul de înnoire a activității noastre. S-a emis dorința ca o astfel de normă să cuprindă o viziune unitară asupra muncii arhivistice, să pornească de la legăturile logice între diversele operațiuni și să aibă permanent în vedere momentul în care tehnica de calcul și aplicațiile ei vor fi o realitate în sistemul nostru.

Fără a intra, în mod deosebit, în amănunte, deoarece propunerile și observațiile colegilor noștri urmează a fi analizate și selectate ulterior, cu sprijinul serviciilor de specialitate din Direcția Generală, ne permitem să enumerăm câteva dintre cele mai pertinente, care vin să îmbogățească actualele prevederi ale Normelor tehnice.

Numeroase propuneri au vizat includerea în norme a noilor genuri de documente, îndeosebi cele informatice, utilizate deja în practică, având în vedere extinderea pe care o va căpăta, în viitor, folosirea unor astfel de suporti. Deosebit de interesante și de binevenite au fost propunerile vizând problematica, deosebit de complexă, a fondării, cu cele două determinante ale sale: delimitarea în timp, spațiu și stabilirea denumirii unui fond, pe de o parte, și determinarea apartenenței documentelor, pe de altă parte.

Discutarea capitolului privind „Ordonarea, inventarierea și selecționarea documentelor” a relevat necesitatea simplificării metodologiei de întocmire a inventarelor, în scopul creșterii randamentului de lucru, grăbind astfel încheierea operațiunilor de luare în evidență a documentelor din depozitele proprii.

În privința selecționării documentelor, s-au ridicat mai multe propuneri vizând modificarea perioadei de interdicție a efectuării acestei operațiuni, pentru anumite documente create pe teritoriul național, precum și introducerea în norme a activității de păstrare ca eșantioane arhivistice a unor genuri de documente sau fonduri create de anumite instituții în perioade istorice diferite.

Capitolul privitor la „Evidența documentelor din F.A.N.” a suscitat vii discuții, între acestea s-au detașat cele privind necesitatea refacerii fișei „Situția fondului”, în conformitate cu actualul stadiu de prelucrare a documentelor aflate în depozitele Arhivelor Statului și cu cerința de introducere pe calculator a datelor cuprinse în fișă, în scopul constituirii unei bănci de date operative.

O serie de propuneri au vizat completarea paragrafelor privind „așezarea fondurilor și colecțiilor în depozite”, considerată ca operațiune aflată în permanentă desfășurare, pe măsura preluării de noi documente, și activitatea de predare-preluare a fondurilor și colecțiilor din depozite de către arhiviști, unde va trebui să fie mai bine cordonate cerințele cu răspunderile gestionarilor.

Activitatea, de o deosebită importanță, de acordare a asistenței de specialitate la creatorii și deținătorii de documente s-a bucurat de o atenție specială. S-a cerut ca aceasta, corelată cu prevederile noii Legi a Arhivelor Naționale, desfășurându-se în condiții cu totul diferite față de perioada anterioară, să fie foarte bine precizată, delimitându-se exact sfera de competență a specialiștilor noștri, în raport, mai ales, cu agenții economici privați.

S-a cerut de către colegii noștri din teritoriu să se evalueze posibilitatea și eficiența întocmirii unui instrument de genul unui Indicator general, în care să fie trecute toate tipurile de documente permanente, mai ales în condițiile în care s-a renunțat la existența indicatoarelor termenelor de păstrare întocmite de unitățile centrale, fiecare instituție trecând la delimitarea, în ani, a documentelor proprii, create și deținute. S-a solicitat, totodată, să se precizeze clar obiectivele muncii de

asistență de specialitate la instituțiile creatoare, cu predilecție în ceea ce privește gestionarea documentelor cu caracter permanent, ce fac obiectul interesului Arhivelor Statului.

Prevederile ce privesc modul de preluare a documentelor de la creatori au generat dezbateri legate de cazurile excepționale în care Arhivele Statului pot efectua astfel de operațiuni. S-a cerut completarea acestor prevederi cu posibilitatea preluării de documente în cazul dispariției unității creatoare, fapt cu care ne-am confruntat după Revoluție și care își menține actualitatea.

În scopul întocmirii unui instrument de lucru unitar, o serie de participanți la dezbateri au solicitat includerea în norme, drept capitole, și a prevederilor ce au făcut până acum obiectul unor reglementări aparte, cum ar fi cele privind pregătirea documentelor pentru microfilmare sau activitatea la sălile de studiu. Totodată, în scopul eliminării oricăror posibilități de discuții divergente privind activitățile ce se planifică a fi efectuate, s-a cerut întocmirea unei anexe cuprinzând elemente de normare a muncii pentru fiecare operațiune arhivistică în parte.

Cele câteva propuneri prezentate mai sus reprezintă doar o mică parte din cele făcute, fiind selectate pe baza frecvenței lor în cadrul discuțiilor, multe altele, poate mai valoroase, fiind, de asemenea, în atenția noastră și urmând a fi supuse analizei și apoi includerii în noile norme.

După concentrarea tuturor propunerilor la Serviciul metodologie, sinteză și control, atât a celor rezultate în urma dezbaterilor din cadrul cercurilor profesionale din teritoriu, cât și a celor înaintate de serviciile din aparatul central, în urma analizării și prelucrării lor, se va întocmi proiectul de Norme tehnice, astfel încât forma finală să prezinte un punct de vedere unitar, clar și lipsit de ambiguități.

Numărul mare de propuneri, precum și diversitatea acestora ne îndreptătesc să apreciem că inițiativa Direcției Generale a Arhivelor Statului de a pune în dezbateră tuturor lucrătorilor din sistem problema actualizării și perfecționării principalului instrument de lucru arhivistic a fost binevenită, lucru remarcat de altfel și de către participanții la întâlnirile profesionale.